

allang niet meer van de binnenzee moet hebben, maar door groote kanalen een verbinding heeft tot stand gebracht met de Noordzee. Zoo leert hij begrijpen, dat de Zuiderzee haar tijd heeft gehad en als hij op een der tochten den wordenden dijk ziet, gaat hij vertrouwen stellen in het werk der ingenieurs. Met de jaren groeit zijn vertrouwen, als hij resultaten ziet in de Wieringermeer.

Aardig weet de schrijver ook te illustreeren, dat de verandering in de oude zeden, geen absoluut verlies beteekent. Geert vrijt tevergeefs om een Urker meisje. Beiden houden van elkaar, maar de oude wet: Urk trouwt met Urk, dwarsboomt hen. Geert moet van zijn meisje afzien. Doch na jaren, als hij als schipper op het rijksvaartuig terugkomt, is Urk het middelpunt van de nieuwe dijkage; het eilandje is uit zijn isolement verlost, de oude zeden zijn ten deele vergeten, zoodat de flinke Blokzijlsche jongen het knappe Urker meisje mag trouwen.

De tijden zijn veranderd; de oude doode stadjes wachten een nieuwen bloei, niet meer van de zee, maar van het ingepolderde land.

In de drie boeken die Norel over de Zuiderzee geschreven heeft, ontmoet men telkens dezelfde idealistische gedachte, doch van een andere zijde belicht. Hier toont hij een open oog te hebben voor de schoonheid van het verleden. De stadjes met hun eigen sfeer zijn goed beschreven. De romantiek van het verleden oefent haar bekoring op hem uit, maar anderzijds betoont hij zich een gezond realist, die met gegrond optimisme de nieuwe toekomst aanvaardt. Als orthodox protestant eensgeestes met het grootste deel der bevolking, onderschat hij niet de gevaren, die de inpoldering in geestelijk opzicht mee kan brengen, maar vreest hij niet voor de gevolgen. Het ware geloof zal gelouterd uit den strijd naar boven komen.

Een eigen aandeel aan het werk heeft de tweede auteur, de fotograaf Heukels. Zijn foto's spreken op hun wijze over de schoonheid van het verleden en laten zien de veranderingen van het heden. Met den geschreven tekst vormen zij samen een werk van documentair belang, zoowel voor het heden als voor later. Het geheel maakt een fraai, goed, christelijk boek.

Gron.

H. S.

(Alle inzendingen, deze rubriek betreffende, aan
Ds D. van Dijk, Akkerstraat 26, Groningen.)

Hoe een christen heeft te staan tegenover leven en dood.

Een broeder zond mij het volgende schrijven: „Een hoogstaande broeder beweerde: Als Gods kinderen na de bede: „Vergeef ons onze schulden” deze schuldvergeving door het geloof mogen aannemen, dan wordt het leven voor hen angstig. Niet het sterven, maar juist het leven maakt hen angstig, want zij moeten, na hun schuldvergeving, dit leven weer in, de zonde zal hen weer lokken, de Satan zal weer trachten hen tot zonde te verleiden; zij weten zich zoo zwak; en juist deze wetenschap, dat zij zoo gemakkelijk weer zullen vallen, maakt hun leven angstig.”

Over deze bewering heb ik reeds geruimen tijd getoed.

Ik kan hiervoor geen grond in de Heilige Schrift vinden. Ook ken ik wel stervensangst en zondevrees. En ofschoon ik reeds ver over den middelbaren leeftijd ben, is het leven mij zeer dierbaar en ken ik eerder levenslust, dan levensangst.

Tot zoover deze broeder.

Het komt mij voor, dat hij voor een goed deel zonder reden zoo heeft getoed.

Levensangst is een verschijnsel, dat zeker niet thuis behoort bij een kind van God.

Zondevrees wel; maar dat is heel iets anders.

Laat ik trachten, dat door een beeld duidelijk te maken.

Daar trekt door het gebergte een geroutineerd bergbeklimmer.

Aan alle kanten om hem heen zijn ravijnen; hij moet telkens gaan over steile hellingen, waarlangs iemand gemakkelijk naar beneden glijft. Er is dus elk oogenblik gevaar. De reiziger weet, dat hij aldaar op zijn hoede moet zijn; en dat is hij ook. Elke stap, die hij doet, is weloverwogen. Maar angst kent hij niet. Zijn kracht, zijn behendigheid, zijn routine geven hem de zekerheid, dat hij niet zal verongelukken.

Angst zou trouwens heel slecht zijn; angst zou hem zijn zekerheid doen verliezen en het onheil naar hem toe trekken.

Zoo gaat het een kind van God.

Hij vindt de zonde heel erg; hij wil daar niet graag in vallen.

Ook weet hij, dat die zonde toch altijd om hem heen is, dat het gevaar van te zondigen elk oogenblik dreigt.

Daarom is hij altijd op zijn hoede.

Dat is, wat de Bijbel noemt: „wandelen in vrees”. Maar dat is geen angst. Gods kind weet, door het geloof, dat hij niet zal omkomen, dat duivel noch dood hem los kunnen slaan van de liefde Gods. Daarom blijft hij rustig onder alle dreiging; ook bij alle zondedreiging.

Als een kind van God angst heeft voor het leven, dan deugt het met hem niet, dan staat hij niet in het geloof.

Dan ziet hij niet, dat hij, sinds hij in Christus geloofd, door het werk, het borglochtelijk werk, van Christus wordt omvangen en gedragen.

Angst voor het leven bij een kind van God komt hieruit voort, dat hij nog min of meer meent, dat hij voor eigen rekening, op eigen gelegenheid het leven door moet treden.

De apostel Paulus kende zeker de vrees voor de zonde, de worsteling tegen de zonde (Rom. 7); maar dat er bij hem van geen levensangst sprake was, dat blijkt meer dan duidelijk uit den jubel aan het slot van Romeinen 8.

Laat u dus door niemand wijs maken, dat levensangst iets zou zijn, dat thuis hoort bij een geloovige.

Levenslust past veel beter bij het kind van God dan levensangst.

De broeder, die mij schreef, behoeft dat heelemaal niet te zien als iets abnormaals of verkeerd, dat hij, op zijn leeftijd, het leven nog zoo lief heeft.

Laat hij daar veelmeer dankbaar voor zijn.

Als hij maar toeziet, dat zijn levenslust waarachtig christelijke levenslust is; d.w.z. als hij het leven maar liefheeft, omdat hij in het goede en schoone, dat het leven meebrengt, ziet een openbaring van de liefde Gods in Christus; als hij het leven maar liefheeft, omdat hij in dat leven zijn God mag dienen.

Als het zó is, dan zal de angst voor den dood ook wegvallen.

Angst voor den dood behoort evenmin bij het kind van God, als angst voor het leven.

Het is niet verkeerd, dat wij liever willen leven dan sterven; het is niet verkeerd, dat wij liever de wederkomst van Christus willen beleven, om zoo, rechtstreeks, het Nieuw Jeruzalem binnen te gaan, dan dat wij den weg zouden moeten volgen door het graf.

Maar angst voor den dood mogen wij niet hebben. Ook daarin is gebrek aan geloof.

Wie leeft uit het geloof, weet, dat ook de dood hem geen kwaad kan doen, want ook die dood hem niet ontnemt de liefde Gods, die is de eenige wortel van alle zaligheid.

Wij mogen, wij moeten het leven liefhebben, maar nooit anders dan zoo, dat wij zeggen kunnen: als God het mij ontnemt en mij den dood doet ingaan, het zal mij ook wel zijn, want, wat mijn leven goed en schoon maakte, n.l. de liefde Gods in Christus, dat blijft ik ook in den dood behouden.

Het lijkt mij toe, dat ons leven in het algemeen, ook het leven van dien broeder, die mij schreef, in dat opzicht nog wel eenige reformatie noodig heeft. Het komt mij voor, dat onze levensleide nog teveel een wereldsch karakter vertoont, waardoor stervensangst er onlosmakelijk aan is verbonden.

Daar moeten wij boven uit.

En daar zullen wij boven uit komen, als wij maar waarlijk uit het geloof leven; van het geloof uit alle dingen beschouwen en genieten. Dan gaat de angst voor het leven, maar ook de angst voor den dood weg; dan stappen wij koninklijk het leven door, maar zien ook koninklijk den dood in het aangezicht.

Dan zullen wij teeder leven; maar die teerheid zal onze vrede niet schaden.

Dan zullen wij altijd, onder alles, recht gelukkige menschen zijn, in wier leven de klank van de psalmen niet versterft.

D. v. D.

Recitatief en kerkkoor in den eeredienst?

Het zal elk, die in de volle realiteit van ons kerkelijk leven is ingesteld, niet zijn ontgaan, dat men in dezen tijd den eeredienst aan steeds hogere aesthetische eischen wil doen beantwoorden.

Dit feit kan men verschillend waardeeren.

De zorg voor het schoone in den eeredienst kan kerngezond zijn als uiting van het door Christus vrijgemaakte leven, dat overal, ook in de liturgie, harmonie wil scheppen en dat wantrouwend staat tegenover al wat zich als waarheid aandient, maar niet in een passend brulofskleed is gehuld.

Ook kan dit feit symptoom zijn van een levenshouding, die zich in bijzaken van ornamentiek verstrooit en uitput, waarbij de hoofdzak, het Woord Gods, op den achtergrond moet raken.

Eerst een Schriftuurlijke doorlichting maakt hier zichtbaar, dat van twee elkaar gelijkende fraaie vormen de eerste vol, de tweede hol kan zijn. Dit ergert hij, die fraai-geconstrueerde rederijerspreken moet doorwerken, evenals een archaeoloog allerlei imposante knielhuizen moet bezoeken; die flauw van honger wordt bij het lezen van de vlotte en aandoenlijke meditaties van vele moderne dominees; die geen rust vindt in die hoog-Barokke kerken, waar duizenden woelige kronkellijnen tegen elkander in worstelen; die in de veelstemmigheid der middeleeuwsche motetten de stem van God niet meer kan volgen; die zich ergert aan de „stichtelijke” draaijerijen welke een enkele kerkganger zich nog op het voetspoor der 18de eeuwse voorvaderen bij het psalmgezang veroorlooft.

Alleen de geloovige, die door de Schrift wordt beziel met levenskracht en inspiratie, is in beginsel boven het aesthetisme uitgekomen tot een schoonheid, die des te waarachtiger is naarmate zij ongezocter is. Een schoonheid, die geen halt houdt voor kerkmuren, maar zich ook in den eeredienst en in het muzikale element daarvan zal moeten openbaren.

Uit dezen gezichtshoek zullen wij moeten oordeelen over de pogingen, die worden gedaan om het muzikale deel der liturgie te hervormen en uit te bouwen. Twee hiervan liggen voor ons: „Tien onberijmde psalmen als recitatief gezet” door Adr. Engels¹⁾, met een inleiding van Prof. Dr G. van der Leeuw, en „Het Kerkkoor in de Liturgie”, composities van I. J. Oskam²⁾, met inleidende woorden van Prof. Dr G. van der Leeuw, Ds J. Chr. Fritzsche en Hubert Cuypers. Waar deze boekjes serieuze pogingen zijn, zou het ongepast wezen, ze te negeren.

Bijzonder sympathiek doet al dadelijk aan het domineeren van de stem der Schrift, die met name in de recitatieven onveranderd spreekt en zó verre te verkiezen is boven de omdichting ervan in onze en elke psalmberijming. Uit den opzet en uit de inleidingen blijkt duidelijk, dat men de gevaren van aesthetisme en overwoekering van den gemeentezang scherp heeft gezien: „Dit laatste mag nooit het geval zijn: ook is een kerkdienst niet tegelijk een uitvoering van een Chr. Zangvereniging” en elders: „De uitgave van deze Psalmen is dus allerminst een poging om onzen berijmde psalmenschat te verdringen, doch veelmeer om de schoonheid en de geloofskracht van het psalmboek nog sterker te doen uitkomen.” En alleen al uit het feit, dat dezelfde uitgever en schrijver der inleidingen deze pogingen propageeren, blijkt dat men hier niet eenzijdig wedde op hetzelfde paard.

Ook in muzikaal opzicht doen beide werkjes sympathiek aan, door een smakelijke ongekuistheid, die bij een eerste begin niet misstaat.

Engels melodiseerde en harmoniseerde de psalmen 19, 23, 51, 65, 90, 95, 116, 121 en 146 en sloot daarbij wat den stijl betreft nauw aan op de oude kerktoonsoorten van het Gregoriaansche. Zijn melodieën zijn sober en ernstig, de harmonisatie getuigt van goeden smaak.

De composities van Oskam liggen meer in het gehoor, daar zij in den Duitschen zangstijl van omstreeks 1890 (Wagner en Wolf) zijn gehouden. Ofschoon ze als zoodanig voor onzen tijd hoegenaamd geen representatieve waarde bezitten, zijn ze door hun welluidendheid en geslaagde aansluiting bij de woorden wel aannemelijk en hier en daar verdienstelijk, b.v. in nr. 7 (de Apostolische Geloofsbelijdenis).

Men kan deze werkjes aanbevelen en ze toch voor gebruik in onzen Gereformeerden eeredienst minder gewenscht achten. Eenige bedenkingen van praktischen en stijlkritischen aard, die ook bij het zich verdiepen in deze geschriften in mij opkwamen, mogen hier worden geplaatst.

Deze betreffen in de eerste plaats het door de gemeente op zangtoon reciteeren van de Psalmen. In de oude Christelijke Kerk is men hiermede begonnen, en langzamerhand heeft de melodie zich daarbij van toonloosheid ontwikkeld tot het Gregoriaansch, dat als kunstvorm van religieuze melodie nog steeds onoverwonne is. Maar, afgedacht van de excessen, is het niet onredelijk geweest, dat de Reformatie met het Gregoriaansche recitatief brak. Het was toen reeds te aristocratisch, zoo niet te archaisch geworden, om volkszang te kunnen blijven. De Reformatoren hebben dat gevoeld en daarom herhaaldelijk gegrepen naar volks- (in ieder geval volksche) melodieën, waarvoor zij de Psalmen in hymnischen strophenvorm omdichtten. De snelle en enorme verbreiding van hun liederen is wel het beste bewijs van hun juist begrip in deze materie.

Nu er in dezen tijd verscheidenen zijn, die deze psalmwijzen in hun oorspronkelijken vorm alweer verouderd achten (hetgeen de Synode van de Holl. Geref. Kerk aan de Kaap de Goede Hoop er zelfs toe bracht, in haar psalmboek van 1895 naast sommige oude psalmwijzen nieuwe te plaatsen), is zeker impopulariteit van recitatieven te verwachten, vooral van deze met hun sterk Gregoriaanschen inslag. Men heeft er nu eenmaal reke-

1) Uitgegeven voor Adoremus, door Bosch & Keuning, N. V., te Baarn.

2) Uitgegeven door Bosch & Keuning, N. V., te Baarn.

Er val
vereeni
te belu
van jong

ning mee
lijken v
lied ge
zonder

Een al
schakele
Ook deze
bekend,
voorbeld
scheidde,
dat de ge
zongen v
tholieke
den mass
steeds n
vollen o
felen of
voorbeld
blijkt we
Roomsch
laet. Zelf
alleen m
dan nog
surrogat
gekuischt
gansche
aan hij o
bodig. V
dienst!

Dit sta
verfd als
Prof. var
„Het mo
lijke calv
reformee
het zwijg
wijzen na
ontkend,
lijdt, door
uitdrukke
grootend
een engel
nen het
zijn lofze
zoo innig
nen wor
schoone
Daarley
de mond
dienst —
daarmee

Bovend
met de r
wij de h
frischheid
noodig.
Psalmgez
opgericht
ven neme
ten doen.
het beste
durven a
nemen in
de vraag
dan de cr
toch in d
1890. Het
te vellen,
heven oo
echter op
neo-produ
vergeet.

Ik geloof
hoeven te
uiterste v
schen als
gezaag en
de stijfhe
de zolder
doozen v
een dorps
prachtige
Schriftle
tatie op 2

Wie dez
het mees
den bega
van der
ook de b
hoop, dat
den weg
onze verr

Rotterd

3) En Ca
Psalmen op

4) ?

5) Lees:

OPVOEDING EN ONDERWIS

Overgangen.

Er valt in den laatsten tijd eenige klacht bij de verenigingen, die van de oudere jeugd uitgaan, te beluisteren aangaande een te geringen toevloed van jonge leden. Deze zijn dan nog wel lid geweest

ning mee te houden, dat de gemeente een natuurlijke volkszang wenscht. Voor een nieuw lied geeft ze vele recitatieven of spreekwoorden zonder aarzelen cadeau.

Een ander bezwaar raakt het in dezen tijd inschakelen van kerkkoren in den eeredienst. Ook deze zaak heeft een oude geschiedenis. Het is bekend, hoe de koorzang zich aanvankelijk als voorbeeld voor den gemeentezang daarvan afscheidde, maar al spoedig zoo'n hooge vlucht nam, dat de gemeente niet meer kon volgen hetgeen gezongen werd. Ofschoon thans in de Roomsche-Katholieke Kerk een onmiskenbare propaganda voor den massazang wordt gevoerd, is het kerkkoor nog steeds niet de stem van de gemeente in haar vollen omvang geworden, en het valt te betwijfelen of het dat ooit worden kan. En dat het als voorbeeld niet bepaald alle uitwerking heeft gehad, blijkt wel uit het feit dat de massazang bij de Roomsche-Katholieken zeer veel te wenschen overlaat. Zelfs al zou het kerkkoor in onze kerken alleen maar bekende teksten of liederen zingen, dan nog is het, liturgisch gezien, een schamel surrogaat voor den bezielenden samenzang van alle gekuischte en ongekuischte stemmen, die met het gansche hart Gods eer zingen. Zolang het daaraan bij ons nog mankeert, is een kerkkoor overbodig. Vóór alles natuurlijkheid in onzen eeredienst!

Dit standpunt kan dan ook niet worden gedoodverfd als conservatisme of met de uitspraak van Prof. van der Leeuw in het werkje van Oskam: „Het moge dan in den aard van het oorspronkelijke calvinisme gelegen hebben om de groote gereformeerde kerkmusici Bourgeois en Goudimel het zwijgen op te leggen“ en Sweelinck te verwijzen naar Duitschland³⁾ — het kan niet worden ontkend, dat het tegenwoordige calvinisme schade lijdt, doordat zij⁴⁾ een der geweldigste middelen tot uitdrukking, die God den mensch gegeven heeft, grootendeels ongebruikt laat. Wie bij voorbeeld in een engelsche kerk het koor van knapen en mannen het Te Deum heeft hooren zingen, weet, dat zijn lofzegging en smeking nooit door hemzelf zoo innig en hartstochtelijk ten hemel had kunnen worden gedragen als het door het koor van schoone stemmen geschiedt.

Daartegenover zeggen wij: God zij dank, dat hij de monden van ons allen — ook in den eeredienst — weer geopend heeft. Wij zullen Hem daarmee psalmzingen, zolang wij nog zijn.

Bovendien: qui trop embrasse, mal étreint. Reeds met de reformatie van den gemeentezang hebben wij de handen vol. Hiervoor is veel inzicht, tact, frisheid, kracht, onverzettelijkheid, tijd en geld noodig. De Stichting tot Verbetering van het Psalmgezag in de Gereformeerde Kerken, onlangs opgericht, kan slechts een begin maken, initiatieven nemen, maar wij allen zullen het werk moeten doen. Pas wanneer wij van het gemeentezang het beste hebben gemaakt, waarmee wij bij God durven aankomen, kunnen wij proeven gaan nemen met recitatieven en kerkkoren. Het is zeer de vraag, of de werkjes van Engels en Oskam dan de critiek zullen doorstaan. Het eerste spreekt toch in de taal van 1500 en het tweede in die van 1890. Het is onbillijk, hierover een hard oordeel te vellen, waar haast ieder bij gebrek aan verheven oorspronkelijkheid „neo“-t. Men dient er echter op bedacht te zijn, dat de historie al die neo-producten niet veroordeelt, maar gewoonweg vergeet.

Ik geloof niet, dat we daarom rouwig zullen behoeven te zijn, want als de gemeentezang tot het uiterste verbeterd is, zijn we tegelijk rijkere menschen als nu. Dan behoeven niet alleen zanggezag en orgel-geheim tot het verleden, maar ook de stijlboekjes en de bombast in de preeken, de zolderkerken zijn verdwenen en in blokken-doozen wil niemand meer wonen. Dan schudt een dorpsorganist met zijn mouw, en er komt een prachtige kerkkoorcompositie uit. Dan is de Schriftlezing door een emeritus-predikant een recitatief op zichzelf, ofschoon niet in de eerste plaats.

Wie deze zaken zoo ziet, legt het mindere voor het meest volmaakte het zwijgen op. Of om op den beganen grond met den sluitzin van Prof. van der Leeuw te eindigen: „In deze lijn zie ik ook de betekenis van deze uitgave, waarvan ik hoop, dat zij een schrede voorwaarts moge zijn op den weg naar den lof Gods in de Kerk met al onze vermogens en krachten.“

Rotterdam.

Mr. A. BOUMAN.

³⁾ En Calvijn droeg hun nota bene het toonzetten der Psalmen op!

⁴⁾ ?

⁵⁾ Lees: ht.

van de Knapen- en Jonge Meisjesvergaderingen, maar zij melden zich niet aan bij de Jongelings- en de Meisjesverenigingen.

Deze zaak verdient algemeen onze aandacht en we dienen er op bedacht te zijn, verder doorbijten van dit kwaad te voorkomen en de in dit stuk reeds geleden schade te herstellen.

Allereerst moet nu hierin het gezin te hulp worden geroepen. De stuwende kracht voor heel wat jeugdwerk moet uitgaan van de ouders. Het maakt zulk een enorm verschil, hoe er thuis over de verenigingen gepraat wordt. Als vader en moeder zelf hebben meegedaan in hun jeugd, vruchten hebben geplukt van het lidmaatschap der verenigingen, zullen ze de kinderen kunnen aanzetten tot medeleven en medewerken in dezen.

Van groot belang is ook de school. Heel vaak bemoeien zich de onderwijzers ook met het jeugdwerk en zoo komen de jongens bij het gaan van school bijna als vanzelf op de Knapenvergadering. Die stuwende moet ook uitgaan van de Middelbare school. Ik heb wel jongelui ontmoet, die meenden, dat hun medewerking op de Jongelingsvereniging wel kon worden gemist, nu zij op Gymnasium, Hoogere Burgerschool of Kweekschool gingen. 't Is mogelijk, dat deze jongelui het niet in de eerste plaats behoefden te doen, om zelf nog wat te leeren, maar dan gaan ze toch al onmiddellijk van de verkeerde gedachte uit, dat het alleen om wat meer kennis gaat. En zij zijn nog wel heel onnoozel, wanneer zij denken, dat zoo iets het voornaamste is. Het leeren omgaan met elkander, het waardeeren van wat een ander weet te presteeren met vaak gebrekkige hulpmiddelen, het leeren kennen van verschillende geleidingen van onze samenleving, zie, dat zijn allemaal dingen, die ook voor onze dominé's, dokters, advocaten en onderwijzers in den dop van hooge waarde zijn. Daarom moet ook het personeel van onze inrichtingen van Voortgezet en Middelbaar en Voorbereidend Hooger Onderwijs stuwend werken in de richting van de Jeugdverenigingen. Ik wil dien oproep zelf wel uitbreiden tot onze studenten. Ook al hebben zij hun eigen Vereenigingen, dan zie ik ze toch wel graag meewerken met de gewone Jeugdverenigingen. Menigeen, die hiervoor tijd heeft durven nemen, kon later van vrucht voor eigen leven getuigen.

Ook de kerk heeft hier haar taak. Op de catechisatie en bij het huisbezoek moeten de jongelui worden aangespoord tot het deelnemen aan het Vereenigingswerk. Laat men maar eens nagaan, hoe de jongelui anders hun tijd besteden. Bijzondere aandacht verdient dan de overgang van den Knapen- tot den Jongelingsleeftijd. De leeftijd van 16, 17 jaar is vol gevaren. De dingen, die dan het hart gaan bekoren, zijn ook voor later wel eens van beslissende betekenis. Daarom verdienen zulke luitjes wel eens een apart bezoek.

Werken zoo gezin, school en kerk in één en dezelfde richting, dan hangt verder ook veel van de verenigingen zelf af. De knapen, die van school komen, hebben al zooveel goeds van de Vergaderingen van de Knapen gehoord, dat ze er graag naar toe gaan. Er moet een goede leiding gegeven worden, waaraan de noodige vastheid niet ontbreekt, terwijl de jongelui toch ook gevoelen, dat het geen schoolje-houden meer is, maar dat er op hun vrije, spontane medewerking gerekend wordt.

Ook de Vereenigingen voor de ouderen moeten den overgang van de jongeren gemakkelijk maken. Als het die jongeren op alle manier wordt duidelijk gemaakt, dat ze voorloopig hun mond hebben te houden, dat ze niets in de melk te brokken hebben, worden deze jongelui weinig aangelokt. 't Is heel wat beter, ze onmiddellijk in het werk te betrekken. Jonge menschen waar pit in zit, vragen om werk, om inspanning en dan kunnen ze in hun werkkraft menigen oudere beschamen.

Ook heeft men wel eens gewild, dat onze Jeugdverenigingen meer aan sport en spel, aan ontspanning moesten doen, om de jongelui te trekken. De ervaringen, daarmee elders opgedaan, zijn nu juist niet bemoedigend. Vooral de ouderen zijn daarmee niet te houden. Neen, ik geloof, dat we in „de jaren vol gevaren“ de jongelui aan het werk moeten zetten. Dan moeten ze de beginselen leeren kennen, waaraan ze ook in hun volgend leven wat hebben. Dat is maar niet wat zoeken van bezigheid, van afleiding, neen, dat is levensvulling, die een belofte voor de toekomst inhoudt. Zonder het werk voor de jonge leden te zwaar te maken, moet men hen flink aan het werk zetten.

Ja, ik geloof dat meer dan tot dusver wel eens geschied is, gelet moet worden op die overgangen. Dan raken er wel eens verdwaald, die bij de zorg van twee kanten in het goede spoor hadden kunnen worden gehouden: als gezin, school en kerk aan den eenen kant en de Jeugdverenigingen aan den anderen kant al het mogelijke doen, valt er, blijkens de resultaten hier en daar, nog wel heel wat te bereiken.

Gr.

G. MEIMA.

IN PERSCHOUW

Over Karl Barth.

Onderstaand artikel neem ik over in zijn geheel uit de „Mededeelingen“ van de vereeniging voor calvinistische wijsbegeerte. Het stuk is lang; maar ik zie geen kans om het te verknippen. Het is trouwens de moeite van het bewaren wel waard.

Barth is niet licht te verstaan.

Toch is het noodig, ook dezen geest te beproeven, of hij uit God is.

Wil men hem echter goed benaderen, dan dient men historisch te werk te gaan. Wie dit doet, wordt ook hier niet teleurgesteld. Want die bereikt een uitkomst, waardoor hij inderdaad tot inzicht geraakt, hoe ernstig deze uitkomst zelve ook zijn mag.

Immers, gelijk wijlen Prof. Dr. van Leeuwen reeds inzag, de historische lijn leidt naar Marcion.

Marcion leefde in den bloeitijd der gnostiek. Z'n conceptie vertoont dan ook menigen trek van overeenkomst met die der gnostici, al draagt ze als geheel toch wel een eigen karakter.

Evenals de gnosie onderscheidde ook Marcion een hoogsten en een lagere god. En ook hij ontkende, dat de hoogste god hemel en aarde geschapen heeft.

De wereld is n.l. z.i. het maaksel van den lagere god. Ze ontstond echter niet, zooals de gnosie leerde, uit vermenging, maar door schepping. Deze wereld omvat intusschen niet het geheele leven: ze is een wereld zonder geloof. De god, die haar schiep, was nu niet bepaald slecht, maar wel rechtzinnig en vitterig. Hij onderwierp zijn maaksel dan ook aan een samenstel van hinderlijke bepalingen, zoodat men vrijwel niet leven kan zonder die te overtreden, waarop dan weer z'n wraak volgt.

De wet is hier dus niet de wet Gods, wier wonderen den psalmist dag en nacht een vermakeling zijn, maar datgene, wat het afvallige Jodendom van haar maakte. Marcion vat dus de wet in den geest der Farizeeën op, maar taxeert haar geheel anders: de Farizeeër immers poogt zich aan deze reglementen te houden, zooals de ware Israëliet de echte wet van z'n God betrachtte; bovendien meende hij op deze wijze de zaligheid te verdienen, wat oud-Israel zeker niet had gedaan.

Marcion daarentegen ziet in de wet uitsluitend kenbron der ellende, die hij bovendien niet aan den zondeval, maar aan de schepping wijt. En wie er naar staat haar te onderhouden, dient eerst recht... den god dezer wereld.

In dezen geest leest Marcion het Oude Testament, dat hier geheel intact blijft, maar hem slechts een boek van den lagere god is, dien de Joden in gruwelijk misverstand voor den hoogsten aanzagen. Marcion is dan ook een der meest consequente anti-judaïsten; echter niet op grond van een of andere rassentheorie, maar omdat hij de schepping van den kosmos aan den lagere god toeschrijft en zoowel dezen als z'n werk verkeerd acht.

Meer ernst maakte Marcion met het Nieuwe Testament. Daarbij ontging hem niet, dat het ten nauwste met het Oude in verband staat. Dit deelde hem echter niet: die gedeelten, die van dit verband spraken, verklaarde hij kortweg voor judaïstische toevoegsels, van welke het Nieuwe Testament moest worden „gereinigd“. Wat hij zoo doende overhield, was natuurlijk niet veel meer dan een reeks fragmenten, uit welke hij de volgende leer distilleerde.

De hoogste en goede god is de god van genade. Hij heeft met deze wereld niets te maken, en valt uit haar dan ook niet te kennen. Ofschoon dus met deze wereld niet in verband staande, verschijnt hij toch uit goedheid als „christus“. Dezen verwarre men intusschen niet met den Christus der Schriften. Diens komst immers was voorgezegt. En wat voorspeld kan worden behoort tot het gebied van het noodwendige en dus tot de wereld van den lagere god. Wanneer de Middelaar volgens de Schrift „afgezonderd van de zondaren“ heet, vat Marcion dit dan ook in dezen zin op, dat hij als „geest“ afgezonderd van de schepping blijft: deze christusgeest daalde slechts tijdelijk op Jezus neer en verliet hem bij het sterven, dat uiteraard geen verzoenings- en voldoeningsdood van den tweeden Adam was. En hierin hebben degenen, die de roepstem van „christus“ gehoor gaven, hem te volgen. Bij een voortbestaan van de wereld hebben ze niet het minste belang: integendeel hunkeren ze naar haar einde, hier haar ondergang, bij welken ook haar schepper sterft. Vandaar dat Marcion z'n volgelingen verbood kinderen te verwekken en te huwen. De geboorte van een kleine in dit milieu werd dienovereenkomstig als resultaat van diepen val in zonde gebrandmerkt. Van een voortplanten der kerk in de lijn der geslachten was hier dus geen sprake: de prediking van Marcion's evangelie is de eenige weg haar uit te breiden. Vandaar dat Marcion den kinderdoop principieel als judaïstisch verwerpt en alleen van volwassendoop wil weten. En dan nog in bepaalden zin.

In de eerste plaats is de doop hem natuurlijk niet een teeken en zegel van de afwassing der zonden in Jezus' bloed: de christusgeest heeft met vleesch en bloed niet van doen; de doop is hier dan ook slechts symbolisatie van uithelling door het geloof boven deze boze wereld. Bovendien kan, daar deze uithelling tijdens dit leven slechts bij momenten plaats vindt, deze symbolische handeling na iedere nieuwe onderwerping aan den god dezer wereld herhaald worden: vandaar dat Marcion niet alleen den kinderdoop verwierp, maar ook den wederdoop leerde.

Geheel consequent was ook dit nog niet. Immers, indien deze wereld krachtens schepping verdorven is, zijn, streng genomen, ook zulke symbolische handelingen niet mogelijk. Vandaar, dat latere radicale volgelingen alle gebruik van water nalieten en de